

УДК 342.951

DOI 10.31732/2708-339X-2024-13-A5

ПУБЛІЧНІ ПРАВОВІДНОСИНИ ЯК СФЕРА ВИНИКНЕННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ

Дзісяк О.П.,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри теорії та історії держави і права
Університет «КРОК»
м. Київ, вул. Табірна, 30-32, Україна, 03113
e-mail: DzisiakO@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-7130-361X>

Шейн Д.К.,

аспірант
Університет економіки та права «КРОК»
м. Київ, вул. Табірна, 30-32, Україна, 03113
e-mail: sheindk@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-9289-7577>

PUBLIC LEGAL RELATIONS AS A FIELD OF CONFLICT OF INTERESTS

Dzisiak O.P.,

PhD in Law,
Associate Professor of the Department of Theory and History
of State and Law of «KROK» University
Kyiv, Tabirna St., 30-32, Ukraine, 03113
e-mail: DzisiakO@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-7130-361X>

Shein D.K.,

Graduate student of the Department of Theory and History
of the State and Law «KROK» University of Economics and Law
Kyiv, Tabirna St., 30-32, Ukraine, 03113
e-mail: sheindk@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-9289-7577>

Анотація. Дана стаття присвячена всебічному аналізу проблеми конфлікту інтересів у сфері публічних правовідносин, що є однією з основних перепон у боротьбі з корупцією в Україні. Актуальність цього дослідження підсилюється на тлі прагнення України до інтеграції з європейськими правовими стандартами та подолання корупційних ризиків, що є критично важливим для забезпечення сталого розвитку країни та відновлення довіри громадян до державних інституцій.

Автор простежує історичну еволюцію та правове регулювання конфлікту інтересів, починаючи з 2000 року, коли цей термін вперше увійшов у правовий обіг, і до новітніх законодавчих ініціатив. Основна увага приділена аналізу чинного законодавства, зокрема ЗУ «Про запобігання корупції», який визначає конфлікт інтересів як протиріччя між особистими інтересами та службовими обов'язками особи, що здатне вплинути на об'єктивність та неупередженість прийняття рішень.

У статті також розглядаються практичні аспекти виявлення, моніторингу та розв'язання конфліктів інтересів у роботі державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування. Окремо висвітлено механізми діагностики та управління конфліктом інтересів, включаючи запобіжні заходи та формування антикорупційної культури серед населення.

Метою статті є не лише аналіз правових аспектів конфлікту інтересів, а й розробка рекомендацій для вдосконалення існуючих нормативних механізмів. Це охоплює пропозиції щодо змін у законодавстві, підвищення правової обізнаності громадян та забезпечення прозорості у роботі державних органів.

Стаття звертається до важливих питань, актуальних для дослідників, юристів, державних службовців та широкої громадськості, зацікавлених у підвищенні правової культури та ефективності публічного управління.

Ключові слова: конфлікт інтересів, публічні правовідносини, антикорупційне законодавство, правове ре-

гулювання, державне управління, прозорість у публічному секторі, боротьба з корупцією.

Формул: 0, рис.: 0, табл.: 0, бібл.: 12.

Abstract. The article is devoted to an in-depth analysis of the conflict of interests in public legal relations, which is one of the key problems in the context of the anti-corruption fight in Ukraine. The significance of this study is enhanced in the context of Ukraine's efforts to integrate into European legal standards and overcome corruption challenges, which is critical for ensuring sustainable development and restoring public trust in state institutions.

The author of the article highlights the historical evolution and legal regulation of the conflict of interest, starting from 2000, when the term was first introduced into legal circulation, and up to the latest legislative initiatives. The main focus is on the analysis of current legislation, in particular, the Law of Ukraine «On Prevention and Combating Corruption», which defines a conflict of interest as a contradiction between a person's personal interests and his official duties, which can affect the objectivity and impartiality of decision-making.

The study also covers the practical aspects of identifying, monitoring, and resolving conflicts of interest in the activities of civil servants and local government officials. A separate section is devoted to the mechanisms of diagnosis and management of conflicts of interest, including preventive measures and education of non-acceptance of corruption among the population.

The purpose of the article is not only to analyze the legal aspects of the conflict of interests, but also to develop recommendations for improving existing regulatory mechanisms. This includes proposed changes to legislation, increasing legal awareness of citizens and ensuring greater transparency in the activities of state bodies.

The article addresses topical problems important for scientists, lawyers, civil servants, as well as the general public, which is interested in increasing the level of legal culture and the efficiency of public administration.

Keywords: conflict of interests, public legal relations, anti-corruption legislation, legal regulation, public administration, transparency in public administration, anti-corruption.

Formulas: 0, fig.: 0, tabl.: 0, bibl.: 12.

Постановка проблеми. В українському правовому полі питання конфлікту інтересів набуває великого значення, особливо у сфері державного управління, де особисті інтереси чиновників можуть входити в протиріччя з їхніми службовими обов'язками. Попри значний правовий прогрес та впровадження як превентивних, так і реактивних антикорупційних заходів, випадки конфлікту інтересів залишаються не вирішеними, що підриває довіру громадян до державних інституцій. Важливість детального дослідження та врегулювання цього питання для забезпечення об'єктивності та прозорості в роботі державних службовців є очевидною.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає у аналізі правових механізмів врегулювання конфліктів інтересів у публічній сфері з метою підвищення ефективності антикорупційної політики в Україні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Ряд підручників, зокрема праці Ю. П. Битяка та В. К. Колпакова, детально висвітлюють правове регулювання адміністративних відносин як основу протидії корупції. Завальний А. у своїй монографії розширює дослідження за рахунок теоретичного аналізу юридичних фактів, важливих для розуміння конфліктів інтересів. Роботи А. В. Гайдука і Т. К. Бодуна глибоко аналізують законодавче регулювання конфліктів інтересів і відзначають його роль у

реформуванні системи влади в Україні.

Невирішені аспекти проблеми. Актуальність теми конфлікту інтересів у публічних правовідносинах зумовлена низкою невирішених питань, що потребують додаткового дослідження. Зокрема, невирішеним залишається питання розмежування між приватними і публічними інтересами, що ускладнює ідентифікацію конфліктів інтересів. Крім того, наявні прогалини у законодавстві не завжди враховують специфіку публічного управління, що призводить до правової невизначеності у застосуванні антикорупційних норм.

Також існує проблема недостатньо ефективного моніторингу за дотриманням антикорупційного законодавства, через що не вдається своєчасно виявляти випадки конфлікту інтересів. Варто звернути увагу й на недостатню правову освіченість населення, що сприяє низькому рівню правової культури, необхідної для формування суспільного несприйняття корупції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Останні роки в Україні питання боротьби з корупцією набуло особливої уваги, адже корупція є суттєвою перешкодою на шляху до зміцнення економіки та побудови стабільної держави. Попри прийняття нових антикорупційних законів з урахуванням міжнародних стандартів та створення низки антикорупційних органів, очікуваних

результатів досягти не вдалося. Основними проблемами залишаються вибірковість відповідальності за корупційні правопорушення, низький рівень дисципліни серед посадових осіб, недостатня координація антикорупційних заходів, що ускладнює функціонування державного механізму.

Мінімізація проявів корупції можлива за таких умови забезпечення належного рівня знань антикорупційного законодавства серед державних службовців та суспільства в цілому. Це сприятиме ефективній роботі антикорупційних механізмів та підвищить правову обізнаність громадян, що зменшить ризик порушення їхніх прав і сприятиме формуванню нетерпимого ставлення до корупції, також впровадження ефективних засобів реалізації чинного антикорупційного законодавства, запровадження єдиних стандартів відповідальності за корупційні правопорушення, що сприятиме подоланню вибірковості у покаранні, дієвого моніторингу конфлікту інтересів на всіх рівнях влади, протидії політичній корупції.

Для ефективного управління конфліктами інтересів на всіх рівнях влади, а також для протидії політичній корупції, необхідно приділити особливу увагу вивченню конфлікту інтересів. Вперше цей термін згадується в «Загальних правилах поведінки державного службовця», затверджених Наказом Головного управління державної служби від 23 жовтня 2000 року № 58 [1]. Згідно із Законом України «Про запобігання та протидію корупції» від 7 квітня 2011 року № 3206-VI, конфлікт інтересів визначається як суперечність між особистими інтересами посадової особи та її службовими обов'язками, що може вплинути на неупередженість прийняття рішень або на вчинення службових дій [2].

Правове регулювання суспільних відносин виникає лише за наявності об'єктивної потреби. Прийняті норми встановлюють, якою має бути поведінка людини в соціумі, згідно з принципом: «свобода одного закінчується там, де починається свобода іншого». Таким чином, право встановлює суспільно корисні моделі поведінки, обмежуючи шкідливі дії та заохочуючи позитивні.

Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук та О. В. Дьяченко визначають адміністративно-пра-

вові відносини як суспільні відносини в сфері державного управління, регульовані нормами адміністративного права [3, с. 50].

Інші дослідники, В. К. Колпаков і О. В. Кузьменко, бачать їх як стійкі правові зв'язки між суб'єктами і об'єктами публічного управління [4, с. 34]. Адміністративно-правові відносини характеризуються такими ознаками: їх виникнення обумовлене правовими нормами; суб'єкти пов'язані юридичними правами та обов'язками; відносини мають вольовий характер; вони охороняються державою і мають індивідуалізовані права та обов'язки [5, с. 184-185].

В контексті публічно-правових відносин можуть виникати різні інтереси, такі як державні, територіальні, національні. Ці інтереси не завжди збігаються, що може призводити до конфліктів. В адміністративно-правовій сфері виникають конфлікти інтересів, які потребують врегулювання. Як відзначають дослідники, конфлікти інтересів у державному секторі привертають увагу суспільства, адже громадяни очікують чесного і неупередженого виконання посадових обов'язків [6, с. 138].

Ю. П. Битяк, підтримуючи традиційне розуміння ознак адміністративних правовідносин, вказує на дві головні характеристики таких відносин: по-перше, це соціальні відносини, що включають участь людей чи їх об'єднань, а по-друге, це організаційні відносини, у процесі яких вирішуються управлінські завдання. Таким чином, адміністративно-правові відносини – це вид соціальних відносин, що виникають між суб'єктами адміністративного права при реалізації їхніх прав та обов'язків у публічній сфері та урегульовані нормами адміністративного права [3, с. 54].

Одним із видів адміністративно-правових відносин є публічні відносини, що виникають у результаті конфлікту інтересів і потребують його врегулювання. А. Гайдук зазначає, що конфлікт інтересів виникає, коли посадова особа має приватні інтереси, які можуть або фактично впливають на неупереджене та об'єктивне виконання її службових обов'язків [7, с. 102].

У процесі управлінської діяльності органів публічної адміністрації часто виникають конфліктні ситуації, які мають різні

способи вирішення, зокрема судовий і поза-судовий. Одним із таких специфічних конфліктів є конфлікт інтересів. Як зазначається в юридичній літературі, конфлікти інтересів турбують громадськість як у державному, так і в приватному секторах, оскільки громадяни очікують від посадових осіб чесного, неупередженого і справедливого виконання їхніх обов'язків.

Конфлікт інтересів у публічно-правовій сфері виникає як результат суперечностей між приватними інтересами посадової особи та її службовими обов'язками. Закон України «Про запобігання корупції» визначає конфлікт інтересів через поняття потенційного і реального конфлікту. Потенційний конфлікт інтересів полягає в наявності приватного інтересу, що може вплинути на об'єктивність рішень [4, с. 147].

У контексті конфлікту інтересів у публічно-правовій сфері важливо зазначити, що потенційний конфлікт інтересів виникає, коли особа має приватний інтерес у сфері, де вона здійснює свої службові або представницькі функції. Цей інтерес може вплинути на її здатність приймати об'єктивні та неупереджені рішення або на її поведінку під час виконання своїх обов'язків. [9], Це питання регулюється, зокрема, Законом України «Про службу в органах місцевого самоврядування» [10], а також нормами, що стосуються Громадської ради доброчесності, створеної відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [11], а також громадських рад і рад громадського контролю, які функціонують при державних органах та беруть участь у процесах підготовки рішень щодо кадрових питань, оцінки та моніторингу виконання антикорупційних програм.

Реальний конфлікт інтересів виникає, коли особисті інтереси особи суперечать її службовим обов'язкам, що впливає на неупередженість або об'єктивність прийняття рішень або на здійснення відповідних дій (ч. 1 ст. 1 Закону). Згідно зі ст. 28 Закону «Про запобігання корупції», конфлікт інтересів може виникати у діяльності осіб, зазначених у п.п. 1, 2 ч. 1 ст. 3 цього Закону. Сюди відносяться, з одного боку, особи, наділені функціями держави або місцевого самоврядування (Президент України, члени уряду, народні депутати, державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування тощо), а з іншого боку – прирівняні до них особи

(посадові особи юридичних осіб публічного права, члени наглядових рад державних підприємств, аудитори, нотаріуси, експерти та інші особи, що надають публічні послуги, представники громадських об'єднань, наукових установ, експерти).

Це означає, що конфлікт інтересів може бути не лише у службовців, а й у осіб, які не працюють на державній службі, але займаються наданням публічних послуг.

Отже, неправильно обмежувати сферу публічних послуг лише діяльністю державних органів та органів місцевого самоврядування. У Листі Міністерства юстиції України від 18.12.2009 № 967-0-2-09-22 зазначено, що публічні послуги надаються як державними, так і комунальними органами, а також приватними підприємствами та фізичними особами, які виконують делеговані державою чи органами місцевого самоврядування повноваження за рахунок державного або місцевого бюджету [12].

Таку позицію підтримує більшість науковців, оскільки однакові послуги можуть надаватися різними суб'єктами – як державними, так і приватними.

До основних ознак публічних послуг належать:

- орієнтованість на задоволення публічного інтересу (державного, місцевого або індивідуального значення);
- регламентованість нормами публічного права;
- публічний характер правовідносин у процесі надання послуг;
- участь суб'єктів, які можуть бути державними органами, комунальними підприємствами, установами, а також окремими фізичними та юридичними особами, залежно від їхньої правосуб'єктності;
- фінансування за рахунок державних, місцевих або приватних коштів;
- реалізація прав, свобод і законних інтересів громадян та юридичних осіб.

Висновки: Отже, питання конфлікту інтересів у публічних правовідносинах в Україні є критично важливим для забезпечення стабільності та ефективності державного управління. Хоча в країні досягнуто значного правового прогресу та вжито заходів для боротьби з корупцією, реальне вирішення таких конфліктів залишається складним через вплив особистих інтересів посадових осіб на їх офіційні обов'язки. Це

ускладнює правове регулювання та знижує рівень довіри громадян до органів влади. Для забезпечення прозорості, об'єктивності та неупередженості в публічній сфері важливими

кроками є подальше теоретичне дослідження, розробка практичних інструментів для моніторингу і контролю, а також проведення освітніх програм серед населення.

Література:

1. Про затвердження Загальних правил поведінки державного службовця. Головдержслужба України; Наказ, Правила від 23.10.2000 № 58. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0783-00#Text> (дата звернення: 18.08.2024).
2. Про запобігання корупції. Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 18.08.2024).
3. Адміністративне право України: Підручник / Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, О. В. Дьяченко та ін.; За ред. Ю. П. Битяка. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 544 с.
4. Колпаков В. К. Адміністративне право України: підручник / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко. Київ: Юрінком Інтер, 2003. 544 с.
5. Завальний А. М. Методологічні та теоретичні основи пізнання юридичних фактів: [монографія] / Андрій Миколайович Завальний. Київ: Вид-во Європейського університету, 2011. 95 с.
6. Ямкова І. М., Галунько В. В., Курило В. І., Короед С. О., Дрозд О. Ю., Чорна В. Г., Єщук О. М., Риженко І. М., Іванишук А. А., Саунін Р. Д. Адміністративне право України. Повний курс: підручник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2018.
7. Гайдук А. В. Запобігання конфлікту інтересів на публічній службі: проблеми законодавчого врегулювання. Вісник академії адвокатури України, 2013. № 1. С. 101-107.
8. Бодун Т. Конфлікт інтересів як детермінанта реформування системи влади в Україні. Збірник наукових праць НАДУ / за заг. ред. В. П. Приходька. Київ: НАДУ, 2009. Вип. 2. С. 224-235.
9. Про державну службу. Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> (дата звернення: 18.08.2024).
10. Про службу в органах місцевого самоврядування. Закон України від 07.06.2001 № 2493-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text> (дата звернення: 18.08.2024).
11. Про судоустрій і статус суддів. Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 18.08.2024).
12. Щодо надання роз'яснень термінів, які застосовуються у Законі України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення». Лист Міністерства юстиції України від 18.12.2009 № 967-0-2-09-22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v967-323-09#Text> (дата звернення: 18.08.2024).

References:

1. Holovderzhsluzhba Ukrainy (2000), Pro zatverdzhennia Zagal'nykh pravyl povedinky derzhavnoho sluzhbovtzia, Nakaz, Pravyly vid 23.10.2000 № 58, dostupno za URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0783-00#Text> (Accessed August 18, 2024).
2. Zakon Ukrainy (2014), Pro zapobihannia koruptsii, vid 14.10.2014 № 1700-VII, dostupno za URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (Accessed August 18, 2024).
3. Bytiak, Yu. P., Narashchuk, V. M., Diachenko, O. V. (2007), Administratyvne pravo Ukrainy, Kyiv: Yurinkom Inter, 544 s.
4. Kolpakov, V. K., Kuz'menko, O. V. (2003), Administratyvne pravo Ukrainy, Kyiv: Yurinkom Inter, 544 s.
5. Zaval'nyi, A. M. (2011), Metodolohichni ta teoretychni osnovy poznannia yurydychnykh faktiv, Kyiv: Vyd-vo Yevropeis'koho universytetu, 95 s.
6. Yamkova, I. M., Halun'ko, V. V., Kurylo, V. I., Koroid, S. O., Drozd, O. Yu., Chorna, V. H., Yeshchuk, O. M., Ryzhenko, I. M., Ivanyschuk, A. A., Saunin, R. D. (2018), Administratyvne pravo Ukrainy, Kherson: OLDI-PLUS.
7. Haiduk, A. V. (2013), Zapobihannia konfliktu interesiv na publichnii sluzhbi: problemy zakonodavchoho vrehuliuvannia, Visnyk akademii advokatury Ukrainy, № 1, s. 101-107.
8. Bodun, T. (2009), Konflikt interesiv yak determinant reformuvannia systemy vlady v Ukraini, Zbirnyk naukovykh prats' NADU, Kyiv: NADU, Vyp. 2, s. 224-235.
9. Zakon Ukrainy (2015), Pro derzhavnu sluzhbu, vid 10.12.2015 № 889-VIII, dostupno za URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> (Accessed August 18, 2024).
10. Zakon Ukrainy (2001), Pro sluzhbu v orhanakh mistsevoho samovriaduvannia, vid 07.06.2001 № 2493-III, dostupno za URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text>. (Accessed August 18, 2024).
11. Zakon Ukrainy (2016), Pro sudoustrii i status suddiv, vid 02.06.2016 № 1402-VIII, dostupno za URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (Accessed August 18, 2024).
12. Lyst Ministerstva yustytzii Ukrainy (2009), Shchodo nadannia roz'iasnennia terminiv, yaki zastosovuiutsia u Zakoni Ukrainy «Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo vidpovidal'nosti za koruptsiini pravoporushennia» vid 18.12.2009 № 967-0-2-09-22, dostupno za URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v967-323-09#Text> (Accessed August 18, 2024).

Стаття надійшла до друку 20 серпня 2024 року